

Asia: VN/24649/2023/

Ositusvaateen vanhentuminen; työryhmän mietintö

Yleistä

Onko teillä yleistä lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta?

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua ositusvaateen vanhentuminen -työryhmän mietinnöstä.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia.

Työryhmä ehdottaa määräajan luomista sille, että puoliso voi olla varma, että entinen aviopuoliso tai hänen perillisensä eivät voi enää esittää vaatimuksia hänen omaisuuttaan kohtaan. Toisena tavoitteena on, että kuolinpesän osakkailla ei ole jatkossa tarvetta etsiä vanhaa osituskirjaa tai pyrkiä tavoittamaan vainajan entisiä aviopuolisoita, jos avioerosta tai avioliiton kumoamisesta on kulunut yli 10 vuotta.

Suomen Asianajajat toteaa yleisesti, että työryhmän esittämät tavoitteet ovat hyviä ja tarkoituksenmukaisia ja lausuu yksityiskohtaisemmin kustakin muutettavaksi ehdotetusta lakipykälästä seuraavaa.

Avio-oikeuden vanhentuminen (AL 66 §, 103 c § ja 103 d § sekä lakiehdotukset 2-4)

Lausuntonne ehdotetuista säännöksistä?

Työryhmä ehdottaa, että avio-oikeuden voidaan sopia, ja että sopimuksen muotovaatimukset ovat samat kuin avioehtosopimuksella.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Muotovaatimuksen kirjaamisella asiantila selkenee ja puolisoiden yhdessä sopima, laista poikkeama määräaika voidaan todeta päivitystä, allekirjoitetusta ja kahden esteettömän henkilön oikeaksi todistamasta asiakirjasta. Mahdollinen velkojien ja muiden kolmansien etu tulee huomioitua, kun samalla säädetään tällaisen sopimuksen rekisteröimisvelvollisuudesta.

Vallinnanrajoitusten vanhentuminen (AL 86 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

Työryhmä ehdottaa, että 86 § 2 ja 3 mom sisältämät vallinnanrajoitukset ovat voimassa ainoastaan siihen saakka, kunnes avioliiton purkautumisesta on kulunut 10 vuotta. Ehdotuksen mukaan 10 vuoden määräaika alkaa kulua siitä päivästä, jolloin lainvoimainen avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva päätös on annettu tai jolloin avioliitto on purkautunut puolison kuoleman johdosta. Vallinnanrajoitusten lakkaamisesta ei ole mahdollista sopia toisin.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Vuosia tai vuosikymmeniä avioliiton purkautumisen jälkeen ei puolisoiden välillä enää useimmiten ole sellaista yhteistä perhe-elämää ja yhteistoimintaa, jota vallinnanrajoituksilla olisi tarkoitus tukea.

Työryhmän mietinnössä on nostettu hyvin esiin käytännön seikka: nykyisellään vallinnanrajoitukset jatkuvat osituksen toimittamiseen saakka riippumatta siitä, missä entisen puoliso asuvat avioliiton purkautumisen jälkeen. Myynti- ja kirjaamistilanteissa nykyisellään tarvittava entisen puolison suostumus tulee luovutuksen osapuolille yllätyksenä. Mikäli luovutuksen kohteena olevalla kiinteistöllä on asunut useitakin puolisoita, nykytilanteessa suostumuksia tarvitaan kaikilta puolisoilta.

Yhteisomistusolettaman vanhentuminen (AL 89 §)

Lausuntonne ehdotetusta säännöksestä?

Työryhmä ehdottaa lisättäväksi uuden 2 momentin, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitettua yhteisomistusolettamaa ei sovelleta, jos lainvoimaisen avioliiton purkautumisesta on kulunut yli 10 vuotta. Ehdotuksen mukaan 10 vuoden määräaika alkaa kulua siitä päivästä, jolloin lainvoimainen avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva päätös on annettu tai jolloin avioliitto on purkautunut puolison kuoleman johdosta. Ehdotettu säännös koskee kaikkia purkautuneita avioliittoja niiden purkautumissyystä riippumatta. Ehdotetun 10 vuoden määräajan jälkeen puolisoiden välisiin varallisuussuhteisiin sovelletaan yhteisomistusolettaman sijaan yleistä esineoikeudellista hallintaan perustuvaa omistusolettamaa. Entisten puolisoiden voidaan siten lähtökohtaisesti olettaa omistavan myös sellaisen hallussaan olevan omaisuuden, joka on hankittu avioliiton aikana, kun avioliiton purkautumisesta on kulunut 10 vuotta.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta yhteisomistussuhdeolettaman vanhentumisesta avioero-osituksessa. Mitä pidempi aika on kulunut ositusperusteesta, siten vaikeampaa osapuolen on usein riitatilanteessa esittää selvitystä tietyn esineen omistuksesta. Mikäli irtain esine on avio-ero-osituksessa puolisolle merkityksellinen ja sen omistus on riittävä, tulevat väitteet yleensä esille varsin pian ositusperusteen jälkeen. Näin ollen mikäli avioero-osituksessa tietty irtain esine jää toiselle puolisolle, eikä mitään vaatimusta 10 vuoden aikana esitetä, voidaan pitää perusteltuna, että ehdotuksen mukaisesti yhteisomistusolettamaa ei enää sovellettaisi tässä tilanteessa.

Työryhmän muistiossa on painotettu sitä, että ehdotettu yhteisomistusolettaman vanhentuminen ei vaikutan irtainten esineiden todellisiin omistussuhteisiin. Esineen omistusoikeus ei siirry puolisolta toiselle ajan kulumisen seurauksena.

Suomen Asianajajat nostaa kuitenkin esiin, että avioliiton päättyessä kuolemaan on tavallista, että leski jää hallitsemaan lesken ja perinnönjättäjän omaisuutta irtainta. Mikäli perilliset eivät esitä ositus- ja jakovaatimusta, lesken hallinta voi kestää vuosikymmeniä. Mikäli irtaimen hallinnalle annettaisiin työryhmämietinnön kirjoitusasun mukainen merkitys, voisi se käytännössä johtaa siihen, että irtainta omaisuutta siirtyisi hallinnan perusteella leskelle, koska muuta selvitystä omistusoikeudesta ei lesken pitkän hallinta-ajan jälkeen olisi mahdollista esittää. Riitaisessa osituksessa pesänjakaja ratkaisee esineiden omistusta koskevat väitteet. Työryhmän mietinnön kirjoitusasulla lesken hallinnalle irtaimen omistusolettaman kannalta annettaisiin merkittävä asema. Oletettavasti se ohjaisi myös pesänjakajan ratkaisukäytäntöä. Toinen vaihtoehto olisi, että irtaimen selvittämisen vuoksi ositus kannattaisi tehdä 10 vuoden kuluessa perinnönjättäjän kuolemasta, jotta riskiä omaisuuden tulkinnasta lesken omaisuudeksi hallinta-olettaman vuoksi ei olisi.

Suomen Asianajajat katsookin, että lakiehdotuksen perusteluissa olisi tarpeellista ottaa esiin ero ositusperusteiden välillä esimerkiksi siten, että mikäli hallinnalle annetaan työryhmämietinnössä esitetty asema, tämä soveltuisi vain avioero-osituksiin.

Vaihtoehdot ja työryhmän harkitsemissa kysymyksiä, joihin ei ehdoteta muutoksia (mietinnön luvut 5.1 ja 5.2)

Näkemyksenne näissä luvuissa käsiteltyjen asioiden lainmuutostarpeista?

Avioliittolaki 103 c § avio-oikeuden vanhentumisaikaa koskeva uusi pykälä

Pykälän 1 momentissa säädetään avio-oikeuden vanhentumisajasta, joka on ehdotuksen mukaan 10 vuotta. Avio-oikeuden vanhentuminen tarkoittaa sitä, että kumpikaan puoliso tai heidän perillisensä ei ole velvollinen luovuttamaan omaisuuttaan avio-oikeuden nojalla toiselle puolisolle. Ehdotuksen mukaan vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona lainvoiman saanut avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva päätös on annettu. Avio-oikeuden ei ehdoteta vanhentuvan, jos avioliitto purkautuu puolison kuoleman johdosta.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Vanhentumisajan sitominen lopulliseen avioeropäätökseen tai avioliiton kumoamista koskevaan päätökseen on hyvä ja perusteltu. Määräpäivä on yksiselitteisesti todettavissa.

Säännös on kirjoitettu muotoon, jossa kumpikaan puoliso tai heidän perillisensä ei ole velvollinen vanhentumisajan kuluttua luovuttamaan omaisuuttaan avio-oikeuden nojalla, toisin sanoen osituksen toinen osapuoli ei voi vanhentumisajan kulumisen jälkeen enää tehokkaasti vaatia tasinkoa. Säännös ei estä sitä, että osapuolet voivat säännöksen estämättä yhdessä sopien toimittaa vanhentumisajan kulumisen jälkeenkin osituksen siten, että tasinkoa luovutetaan osituslaskelman osoittama määrä. Säännöksellä ei liene myöskään tarkoitettu rajoittaa puolisoitten sopimusvapautta ositukseen liittyen.

Uusi pykälä selkeyttää erityisesti toimitusosituksia siltä osin, että kun osapuolella voi olla historiassaan useampia avioeroon päätyneitä avioliittoja, pesänjakajan ei tarvitse etsiä vanhoja osituskirjoja. Myös jäämistöosituksissa, perinnönjättäjän mahdollisten aikaisempien avioeroon päätyneet avioliittojen osalta pesänjakaja voi 10 vuotta lopullisesta avioeropäätöksestä luottaa siihen, ettei aikaisemmalla / aikaisemmillä aviopuolisoilla ole ainakaan avio-oikeuteen liittyviä vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että avio-oikeuden vanhentumisen voi katkaista hakemalla tuomioistuimelta pesänjakajaa osituksen toimittamiseksi. Vanhentumisen katkaiseva vaikutus olisi ainoastaan toimitusosituksen käynnistämiseksi tuomioistuimelle osoitetulla hakemuksella, eivätkä esimerkiksi puolisolle osoitettu tahdonilmaus osituksen toimittamisesta tai sopimusositusta koskevien neuvottelujen käynnistäminen katkaisisi avio-oikeuden vanhentumista.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. On perusteltua, että katkaisuvaikutus on objektiivisesti todettavissa.

Työryhmämietinnössä todetaan, että jotta asiaa selvittävä taho voi olla täysin varma, että avio-oikeuden vanhentumista ei ole katkaistu, tulee hänen joko kuulla molempia osapuolia tai vaatia selvitystä, joka sisältää (1) tiedot molempien puolisoitten kaikista kotipaikoista avioeron vireille tulon jälkeen; ja (2) todistukset näiden kotipaikkojen tuomioistuimilta, että pesänjakajaa ei ole haettu tai mahdollinen haettu toimitusositus on rauennut. Ehdotuksessa todetaan, että viranomainen saa rekistereistä tiedot puolisoitten asuinpaikoista ja osaa siten pyytää tarvittavat käräjäoikeudet kattavan selvityksen.

Ehdotuksen mukaan selvitykseen tulee sisällyttää tiedot kaikista käräjäoikeuksista avioeron vireille tulon jälkeiseltä ajalta, jotta kaikki kotipaikat tulisivat varmasti katetuiksi. Suomessa on vuonna 2024 yhteensä 20 käräjäoikeutta. Esityksen mukaan, selvityksen pyytäminen kaikista käräjäoikeuksista ei ole mahdoton tehtävä varsinkaan määrätulle pesäselvittäjälle. Esityksessä on aivan oikein todettu,

että kuolinpesää selvittävälle yksityishenkilölle tehtävä ei välttämättä edes onnistu, koska aikaisempien puolisoiden asumispaikkoja ennen vanhentumisaikaa ei yksityishenkilö saa selvitettyä.

Pesänselvittäjä ja pesänjakaja ei ole viranomainen. Ehdotuksen rakenne on siis, että kun perinnönjättäjä on ollut naimisissa, pesänselvittäjän ja jakajan olisi selvitettävä kaikista perinnönjättäjän ja tämän entisen aviopuolison asuinpaikan käräjäoikeuksista, että pesänjakajaa ei ole haettu 10 kuluessa avioeropäätöksestä, tai että mahdollinen toimitus on rauennut. Suomen Asianajajat katsoo, että tämä on omiaan lisäämään pesänselvittäjän ja pesänjakajan työmäärää merkittävästi.

Mikäli joku perinnönjättäjän aikaisemmista aviopuolisoista elää, ja hänen yhteystietonsa ovat saatavissa, lienee edelleen kustannustehokkain ratkaisu lähettää tiedustelu suoraan entiselle aviopuolisolle siitä, onko pesänjakajaa aikanaan haettu.

Työryhmä oli keskustellut myös vaihtoehdosta, jossa tuomioistuimet ilmoittaisivat Digi- ja väestötietovirastolle tiedon siitä, kun tuomioistuimelta haetaan pesänjakajaa osituksen toimittamiseksi. Näin tieto avio-oikeuden vanhentumisesta olisi saatavissa yhdestä paikasta. Suomen Asianajajat katsoo, että tämä olisi perusteltu vaihtoehto, ja yhtenäisestä rekisteristä voisi luovuttaa tietoa tahoille, jotka kuolinpesää selvittävät sen sijaan, että hankitaan selvitystä entisen puolisoiden nykyisistä ja aikaisemmista osoitteista ja sen jälkeen mahdollisista käräjäoikeuksista.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että jos haettu toimitusositus raukeaa, avio-oikeuden vanhentumisaika jatkaa kulumistaan siitä vaiheesta lukien, jossa se oli määräajan keskeytyessä. Säännöksen tarkoituksena on estää tilanne, jossa puoliso hakee käräjäoikeudelta pesänjakajaa ositusta varten ainoastaan estääkseen avio-oikeuden vanhentumisen. Ehdotus johtaa siihen, että avio-oikeus voi pysyä voimassa enintään 10 vuotta ja toimitusositukseen kuluvan ajan sisältämän ajanjakson, jos puoliset eivät ole tehneet avio-oikeuden vanhentumista koskevaa sopimusta.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Toimitusositusten raukeamiset ovat kuitenkin harvinaisia. Kun pesänjakaja saa käräjäoikeudelta määräyksen, hänen tulee toimittaa ositus loppuun määräyksen mukaisesti.

Ehdotetun 4 momentin mukaan ositusta, jossa avio-oikeus on todettu vanhentuneeksi, ei voida 103 b §:n nojalla sovitella.

Mainitun 103 b §:n 3 momentin mukaan osituksen sovittelua koskeva vaatimus voidaan tehdä joko osituksessa tai osituksen jälkeen. Mikäli osituksessa todetaan, että avio-oikeus on vanhentunut, ei ositusta voida sen aikana tai myöhemminkään sovitella. Jos taas osituksen sovittelua koskeva

vaatimus tehdään osituksen jälkeen, ositusta voidaan 103 b §:n nojalla sovitella, jos avio-oikeus oli voimassa osituksen toimittamishetkellä.

Avio-oikeuden vanhentuminen tarkoittaa 1 momentin mukaisesti sitä, että puolisoilla ei enää ole velvollisuutta luovuttaa omaisuuttaan osituksessa avio-oikeuden nojalla toiselle puolisoille. Tällöin osituksen sovittelu ei 103 b §:n nojalla ole mahdollista, sillä lain 103 b §:n 2 momentin lista sovittelun keinoista on tyhjentävä, ja kaikissa keinoissa on kyse siitä, että puolisoiden tai toisen puolison avio-oikeuden alainen omaisuus määritellään uudelleen. Momentin 1 kohdan mukaan ositusta voidaan sovitella siten, että avio-oikeus poissuljetaan kokonaan tai osittain. Momentin 2 ja 3 kohdan mukaan sovittelu voidaan toteuttaa myös niin, että tietty omaisuus tulee kokonaan tai osittain avio-oikeuden alaan. Koska avio-oikeuden vanhennuttua tasingonluovutusvelvollisuutta ei enää ole, 103 b §:n 2 momentissa lueteltuja keinoja osituksen sovittelulle ei ole mahdollista hyödyntää. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin puolisoiden mahdollisuudesta sopia 1 momentin mukaisesti 10 vuoden vanhentumisajasta toisin avio-oikeuden vanhentumista koskevalla sopimuksella.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Osituksen sovittelun kohteena on osituslaskelma, jossa kummankin puolisoiden avio-oikeuden alaiset nettovarot on laskettu yhteen ja todettu laskennallinen avio-osa. Sovittelun kohteena on laskelman osoittama tasingon määrä, niin sanottu viimeinen rivi, jonka perusteella toisella osapuolella voi olla velvollisuus luovuttaa omaisuuttaan tasinkona vähemmän avio-oikeuden alaista nettovarallisuutta omistavalle puolisoille siten että kummallekin tulee osituksessa yhtä paljon avio-oikeuden alaisia nettovaroja. Koska avio-oikeuden vanhennuttua tasingonluovutusvelvollisuutta ei enää ole, 103 b §:n 2 momentissa lueteltuja keinoja osituksen sovittelulle ei ole mahdollista hyödyntää. Suomen Asianajajat katsoo, että teksti on perusteltu sellaisenaan.

Avioliittolaki 103 d § avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus

Ehdotetun 1 momentin mukaan puolisot voivat avio-oikeuden vanhentumista koskevassa sopimuksessa määrätä muusta kuin 103 c §:ssä tarkoitetusta 10 vuoden määräajasta. Puolisot voisivat halutessaan sopia joko laissa säädettyä lyhyemmästä tai pidemmästä vanhentumisajasta. Sopimuksen tulee noudattaa lain 66 §:ssä säädettyjä muotovaatimuksia, mutta se on sisällöltään vapaamuotoinen.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Avio-oikeuden vanhentumista koskevasta määräajasta on tarkoituksenmukaista voita määrätä sopimuksella, jonka tulee olla kirjallinen ja lain 66 §:n muotovaatimuksen täyttävä.

Ehdotettu 2 momentti koskee tilanteita, joissa sopimuksen tekijä on vajaavaltainen, hänen toimintakelpoisuuttaan on rajoitettu ja hänellä on edunvalvoja. Kirjaukset ovat hyviä sellaisenaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen rekisteröinnistä. Ehdotuksen mukaan avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle. Ilmoituksen rekisteröinnistä voi tehdä puoliso. Ilmoituksen liitteenä on oltava jäljennös avio-oikeuden vanhentumista koskevasta sopimuksesta. Jäljennös voi olla myös sähköisessä muodossa.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. On perusteltua, että sopimuksen tulee olla rekisteröity, ja että edellytys sen voimaantulolle on rekisteröinti, rekisteröintihakemuksen vastaanottopäivä (4 momentti).

Mietinnössä rekisteröinti tehdään Digi- ja väestötietovirastolle ja rekisteröintiä voi hakea, kun avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman.

Ehdotetussa 4 momentin perusteluissa todetaan, että avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus ei kuitenkaan tule voimaan, jos sopimusta ei ole tehty säädetyssä muodossa eli se ei täytä 66 §:ssä ja tämän pykälän 2 momentissa säädetyjä vaatimuksia. Samoin sopimus ei tule voimaan, jos hakemus on jätetty avio-oikeuden jo vanhennuttua. Sopimuksen rekisteröinti ei siten takaa sitä, että sopimus astuu voimaan, jos sopimusta rasittaa esimerkiksi todistajien esteettömyyttä koskeva muotovirhe.

Suomen Asianajajat toteaa, että 4 momentin osalta tilanne on sama, kuin avioehtosopimusten osalta. Myös avioehtosopimukset rekisteröidään ilman, että rekisteriviranomainen perehtyy rekisteröitävien sopimusten sisältöön.

Suomen Asianajajat tuo esiin, että se ettei viranomainen tarkastele rekisteröitäväksi lähetettäviä sopimuksia edes selvien edellytysten täyttymisen osalta, koetaan puutteena. Mikäli viranomaiselle lähetetään muodoltaan virheellinen sopimus tai sopimus, jonka osalta muut edellytykset eivät täyty, osapuolet voivat olla pitkän aikaa siinä käsityksessä, että he ovat tehneet oikean sisältöisen sopimuksen, vaikka sitä tarkasteltaessa muotovirhe olisi ilmeinen. Perusedellytykset kuten avioeropäätös, osapuolten kelpoisuus ja selkeät muotovaatimukset ovat todettavissa viranomaisen rekistereistä. Suomen Asianajajien näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista, että rekisteröitäväksi saapuvat sopimukset käytäisiin rekisteröinnin yhteydessä viranomaisessa läpi ainakin mahdollisten selkeiden puutteiden korjaamiseksi.

Ehdotetun 5 momentin mukaan myös puolisojen kuolinpesät voivat olla avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen osapuolia. Kirjaus on perusteltu.

Perintökaari 18:1 § avio-oikeuden vanhentumisen vaikutus osakasasemaan

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi niin, että eloonjäänyt puoliso ei ole kuolinpesän osakas, jos puolisolalla ei avioehtosopimuksen, avio-oikeuden vanhentumisen tai muun syyn vuoksi ole avio-oikeutta toisen puolison omaisuuteen, ellei hän ole perillinen tai yleisjälkisäädöksen saaja. Momentissa tarkoitettuja muita syitä voivat olla esimerkiksi avio-oikeuden poissulkeminen testamentilla tai lahjakirjalla

Ehdotettu muutos ei asiallisesti muuta momentin sisältöä. Suomen Asianajajat puoltaa sisältöä.

Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä rekistereistä

1 § lisäys uudesta lain soveltamisalaan kuuluvasta avio-oikeusasioiden rekisteristä.

2 § lisäys: tieto siitä, että myös uuden avio-oikeusasioiden rekisterin käsittelyn tarkoituksena on yksityishenkilöiden välisten oikeustoimien oikeusvaikutusten voimaan saattaminen sekä tietojen saattaminen julkisiksi.

4 § uusi pykälä. Avio-oikeusasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot: avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus, puolisoloiden nimet ja henkilötunnukset tai henkilötunnuksen puuttuessa syntymäaika ja kotikunta. Lisäksi rekisteriin tallennetaan avioliiton purkautumispäivä. Lisäksi rekisteriin tallennetaan asiakirjan laji ja päivämäärä, rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä eli päivä, jona sopimus on tullut voimaan, sekä rekisteriviranomaisen nimi, asiakirjan rekisteröintipäivä, asian tunnistetiedot ja jäljennös sopimuksesta.

10 § Rekisterien tietojen luovuttaminen: avio-oikeusasioiden rekisteristä saa tietoja samoin perustein kuin avioehtoasioiden rekisteristä, avioliittoasioiden rekisteristä, lahjoitusasioiden rekisteristä ja vihkimisoikeusrekisteristä.

Suomen Asianajajat puoltaa esitettyjä muutoksia ja lisäyksiä pykäliksi 1 §, 2 §, 4 § ja 10 §.

Laki velan vanhentumisesta, 1 § 2 momentti uusi kohta 5

Työryhmä esittää selvyuden vuoksi vanhentumislakiin lisättäväksi kohtaa, jonka mukaan lakia ei sovelleta avioliittolain 103 c §:ssä tarkoitettuun avio-oikeuteen.

Suomen Asianajajat puoltaa sisältöä; täydennys on hyvä ja selkeyttää sisältöä.

Pääasialliset vaikutukset (mietinnön luku 4.2)

Onko teillä täydennettävää ehdotuksen vaikutusarviointeihin?

Voimaantulo

Työryhmä esittää, että lait tulisivat voimaan 1.1.2026. Lakien täytäntöönpano edellyttää uuden Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämän avio-oikeusasioiden rekisterin perustamista, minkä vuoksi voimaantuloa ehdotetaan 6 kuukauden päähän niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Avio-oikeuden ehdotetaan vanhentuvan kymmenen vuoden kuluttua lainvoimaisen avioeroa tai avioliiton kumoamista koskevan päätöksen antopäivästä, mutta kuitenkin aikaisintaan viiden vuoden kuluttua lakien voimaantulosta. Entisillä puolisoilla on siten käytettävissään vähintään viiden vuoden määräaika joko toimittaa ositus tai tehdä sen lykkäämistä koskeva sopimus ennen avio-oikeuden vanhentumista.

Suomen Asianajajat toteaa, että on tarkoituksenmukaista ulottaa voimaantulo jo ennen lain voimaantuloa avioerolla päättyneisiin avioliittoihin.

Lain voimaantulon jälkeen ehdotettu viiden vuoden määräaika osituksen toimittamiselle on perusteltu. Suomen Asianajajat kuitenkin korostaa, että on tärkeää huolehtia riittävästä tiedottamisesta lain voimaantulon yhteydessä, jotta ne osapuolet, jotka haluavat vedota avio-oikeuteen, tekevät sen eikä oikeus avio-oikeuteen pääse huomaamatta vanhentumaan.

Avioliittolain mukaisten vallinnanrajoitusten ehdotetaan vanhentuvan kymmenen vuoden kuluttua lainvoimaisen avioliiton purkamista koskevan päätöksen antopäivästä tai avioliiton purkautumisesta puolison kuoleman johdosta, mutta kuitenkin aikaisintaan viiden vuoden kuluttua lakien voimaantulosta.

Suomen Asianajajat yhtyy työryhmän näkemykseen, että viiden vuoden määräaika on riittävä aika, mikäli vallinnanrajoitukseen vetoava puoliso haluaa suojata omia vallinnanrajoitukseen perustuvia intressejään.

Avioliittolain mukaisten yhteisomistusolettaman ehdotetaan vanhentuvan kymmenen vuoden kuluttua lainvoimaisen avioliiton purkamista koskevan päätöksen antopäivästä tai avioliiton purkautumisesta puolison kuoleman johdosta. Kymmenen vuoden määräajan ehdotetaan olevan sama riippumatta siitä, onko ositusperuste syntynyt ennen lain voimaantuloa vai sen jälkeen.

Suomen Asianajajat puoltaa esitystä.

Muuta

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän ehdotukseen liittyen?

-

Enne Heidi
Suomen Asianajajat